

ОБРАД ГАВРИЛОВИЋ

ВАЉЕВСКА НАХИЈА 1816—1838

Увођење реда и правног поретка, на основу архивских докумената

У овом раду налазе се поједина документа из ваљевске нахије од 1816. године до краја 1838. године. Из ових докумената види се како је тада било тешко стање у тек ослобођеној нашој земљи од турског вишевековног ropства и тираније. У то време је организована унутрашња власт у земљи. Врховну административну и судску власт имао је сам кнез (књаз) Милош Обреновић, а унутрашњу власт вршили су нахијски и кнежински (срески) кнезови. Дужност ових кнезова била је врло тешка и одговорна. Кнез Милош је одабрао своје приврженике за старешине у нахијама и кнежинама и од њих тражио да послушно врше своје дужности, да штите наш народ од турског насиља и да уништавају хајдуке међу којима је било противника Милошеве круте владавине.

Хајдучија је било нарочито велика у планинским и брдским крајевима округа ваљевског, дужичког и подринског. Хајдуци су имали у тим крајевима свој хајдучка гнезда и јатаке код којих су зимовали, а од раног пролећа па до дубоке јесени они су обилазили целу северо — западну Србију. Ради спречавања хајдучије кнез Милош је наређивао својим властима да врше потере, да хватају и убијају хајдуке и њихове јатаке. Примера ради наводимо овде само неколико случајева о прогону, хватању и убиству хајдука. Дана 8. јануара 1818. године Гаја Дабић кнез тамнавски, извештава кнеза Милоша о хватању и убиству два хајдука, од којих је један убио и свога оца. Други случај је извештај Јована Бобовца, кнеза подгорске кнежине, послат из Ваљева кнезу Милошу 22. марта 1819. године о убиству три хајдука и хватању једнога. После тога, врховни кнез ваљевске и шабачке нахије Јеврем Обреновић организује потере за хајдуцима по ваљевској нахији. О тим потерама извештава кнеза Милоша и то из Влајковца, Бачеваца и Станине Реке како су и где пронађена хајдучка гнезда.

Најзад наводимо овде и један случај о одбијању народа из среза тамновског да приме за свога старешину Аксентија Срећковића, зета брата кнеза Милошева. После извештаја о томе случају, кнез Милош наређује Гаји Дабићу, члану Ваљевског суда, да уведе у дужност Аксентија. Овај је то и извршио.

Меоница, 27. јула 1816. године.

Извештај Раке Тешића — књазу Милошу о жулуку, спахијском намету, казу и о обећању брака и рођењу ванбрачног детета.

Високо — Благородному Господару кнезу верховному и правит Н. С. с почитанијем!

Всепокорјејше јављам вама и молим, будући да е моја кнежина на великом измету. Једно, за Боговађу камен сећи и возити, креч такођер жећи и возити, јапију у шуми сећи и возити, сјено за у Београд, за рачун Београдски, косити и увести на мјесто, кром ваљевска измета што морам давати и чинити. Тако молим да учините милост и да промотрите на овај терет, ако би еште какви измет у дрви или у чему другом до јесени случило се, да би на ову кнежину погледали и у прочи измети сачували, јер толико бреме до данас имам, да на конач ни едно ни друго дело вам совршити нећу моћи.

И друго, јављам вама да људи са села и кметови долазе, туже се и плачу, да су спахије неке зачели искати од сељака и подајника за гувно дукат, главицу по 2. гроша, а давали пређе по 60. пара, иште 10=ти палст, 10=ту шљиву, креветаш, малаш, у башчу што ће ући по дукат и од свега десето и на преслицу по 4=и паре и убо.

И (ј)еште јављам вама да има један човек овде, кој(и) је преварио жену (ј)едну удовицу да ће (ј)е узети и начинио дете и после се сжењено с другом. А ова удовица данас радила мушко дете и ја сам заповедно крстити и сачувати да не удави, ко(ј)е до данас никому нисам јавио, но сачувао у тајности и вама јављам, да ми за све одишете што вам представљам, како ћу се владати да знам, В прочем остају ваш почитатељ и љубим руку.

Рака Тешић кнез.

У Меоници, 27=го Јулија 1816=го.

З. М. II. I Г. 146.

Д. А. Б.

Получке, 14. априла 1817. године.

Извештај Матији Ненадовића књазу Милошу о извозу јапије за Турке и о одбеглом хајдуку.

Благородниј Гдару, особито мње високопочитаемн

Јављам да колико сам годе могао боље радио сам да скуним што више могу и засад нисам више мого но толико што вам по Или(ј) и шаљем и друго опет кушим. Био сам више накупио, но за ону тешку јапију плаћао сам лађе те су терали у Београд. За 3000. гроша досад око ни потрошио сам. Неће Турци да гоне без готови цоваца те сам морао плаћати. И то вам јављам да сам све наше исе истеро и отпремно, а Бобов(ац) и Рако јоште имаду 200. парчета на инов тал иису истерали Веће вас молим заповедите им нека из шуме истерају, да се једанпут курталишемо. Бимбаше ми досаднише како кои дође, а он мене тражи те иште чевап за јапију и бунбашерну а ни ког. Аа ви знате како е нашој кнежини свагда у својем терет(у). Од Мале Госпође под(а) ви и потри, а кадгод и по четири Турчина једнако седе и рани се и људи око њи дангубе. А да је слога, све би могли у кратко време и одавно отарасити, да Турци не троше. Ја сам оно-

мад подватио се за ни да ће ове до Ђурђевадне извући на воду и лађе чекају, а каваза кренуо сам да иде у Београд, пак сад они не извлаче веће лађе даи губе. Ја не знам што ћу. Ја веће нашој кнежини не смем заповедити, нити ће ме послушати да за другога гоне. Знате ко су људи да више вичу на једно парче што за другога вуче него за 100 што му е нарезато. Зато молим одпишите што ћу и заче коње што сте заповедили, хоћемо ли послати у Београд и кад ћемо слати?

У Получкама, 14. априла — 817.

Ваш покорњешниј слуга,
Матиј(а) Пенадовић, прота

П. П. Сава из Масроца, Шабачке нахије, одбио се у ајдуке, прескаче око међе у Ваљевску нахију и поручуе мени, да вас молим што му је кривица и кога е почео гонити и зашто, те је одбего и хоћете ли му опростити да се врати, да не иде у ајдуке и кућу да не оставља. Тако је поручиво да он не зна зашто га терају. Истина, да сам ја наредно око међе куда знам да га уфате или убију. Но ви, на ту његову молбу, ако велите нека се врати и к вама дође, ако усте, како поручује да ће вам доћи, само Цицару Марку не сме да изађе. Како заповедате за то, одпишите ми. Ако пређе ваше писмо амо пређе, паћи ће што тражи био ко му драго.

З. М. П. XIII 21.

Д. А. Б.

3.

Ваљево, 18. јуна 1817. године.

Извештај Раке Тешића и Василија Павловића — књазу Милошу како су сељаци истерали једног човека и онљачкали га.

Високоблагородни Господару

всегда високопочитаеми!

Ваше на мене послато писмо примио сам по вашим момцима и разумео сам из вашета писма што нам заповедате, да пошљемо 800. гроша Сајт сфендији од његова дуга, кое ето вам, на заповест вашу шаљемо 800. гроша кое ћете изволити под печатом примити.

Друто пак, Господару, овде се треписмо с кчеца Раком заедно и ето вам шаљемо Господару, на заповест вашу, Милића из Дупљаја. Али, милостиви Господару, они његови сељаци кои су код вас на њега на даву долазили, ни зашто нису имали, нити је овај сиромаш што крив. Господару, од многи послова може бити да сте заборавили каква е ствар. Лане, Господару, кад сте били зими код протине куће на конаку, код сте у Шабац ишли, Дупљајци су вама на њега на даву долазили овим начином, да га више у селу терети не могу. Ви сте им дали писмено да га изнесу из села, пак нека иде сасвим оланде. Они, Господару, нису хотели слушати ваше заповести, но човека оплене где год е што око куће имао и живо и мертво, остао е ето тако, како га видите. Ви сте после заповедили проти да све прото попише колико су му одузели, и да му натраг врате. Прото, Господару, пописо е све што су му отели, било е свега у суми 1077. гроша. После од те суме сами му они обрехну 260. гроша и он сиромаш пристае и на то. После му они не даду ни 260. гроша што су му обрехли. Он сиромаш после ни јави код Сајт сфендије и узме им само 60. гроша. Зато они сада на њега даву код вас учине. Та е, Господару, сва кри-

виша овога сиромаха, више ништа нема, а он е сирома био из села, по вашој заповести изишао а они му све оплене. А тај сирома сад говори и моли се, макар онај мал сав теби дошао, само код ни да не пропада и да га они не једу, пак још даву на њега чине, а ви како вас бог учи и како наредите онако ће бити.

Друго, за нурију, старац што е код вас тамо долазио и ви пишете писмо на кнезове да се са владиком и састанемо и за нурију да видимо. Како е ми овде с владиком саста(с)мо се и овако је за нурију: старац купио од Авакума и Авакуму паре дао, а синђелине нема, а други поп од покојног владике исту нурију и синђелију има. Сад владика налази за право и ма равно, да остане нури(ј)а попова, а Авакум нека врати старцу паре.

Кнез Рако и кнез Васиљ.

З. М. П. XIII 67.

Д. А. Б.

У Ваљеву, 817. јунија 18.

4.

Ваљево, 16. октобра 1817. године.

Извештај Павела Теодоровића и Васиља Павловића — књазу Милошу о тражењу једног хајдука да се преда на веру.

Високородни Господару, мени всегда високопочитаеми!

С покорностију вам не пропуштам јавити да сам овде кући приспео и, по вашој високој заповести, наредбу сам учинио за жито, да што скорне кнезови тамо у Београд шаљу, кое се за цјело надам да ће жито за четири пет дана тамо све бити. Друго пак, Господару, кад сам овде дошао други дан пошаље ајдук Живко мени абер по једноме човеку и зовне ме на веру да му изиђем у планину само да ме три реччи упита. Ја пошаљем му абер по оном човеку да ћу му доћи на оно мјесто гди е он назначио. Ја други дан јавим се муслиму и узмем собом кнеза Васиља и нашега Новичу Кочу и још два кмета из чаршије и одем у планину два саата од Ваљева. И дође ми Живко Сандаљац са његови још осам друга и онде се састанемо. Разговор његов био ово: „Ја испод Господарева скута никуд утећи не могу нити ћу богати и одавно би изишао на тврду вјеру Господареву и под Господарев скут дошао, али сам се уплашио само шта се учини с Николом из Јеловица на вјеру.“ И пак вели: „Ето шта се учини и сад у Шабачкој, шта су и(х) исекли.“ Ја сам му се клео да ће бити ваша висока милост на њему и да он не гледа што су Николу сељаци курварски убили кои за њега и данас у апсу леже, а и кнез Марко Цинцар зато е избачен. Но говорио са(м) му: „Оди на вјеру изиђи, само да сиротиња не страда“, и он ми рече да ће ми опет до четири дана дати абар. И надам се, Господару, да ће и он изићи, а два му друга са мном изиђоше и ево и(х) овде код нас у Ваљеву до друге ваше заповјести. А сва е сиротиња Нахне ваљевске рада да Живко на вјеру изиђе, да сиротињу не тре. Ова двоина кои су са мном изишли казују ми на саму, да им је Живко говорио: „Идите вас двоина, а ја ћу са овим шест друга до три, четири дана изићи, докле видим како ћете ви проћи.“ Зато, Господару, нас покорно молимо и руку љубимо, ради ова два његова друга кои су се предали, учините вашу високу милост преко ни и пошаљите им (ј)едно ваше слободно писмо, да би се и Живко са они остали на милост твоју мени изишао, а јамчно изећићеш

ми, Господару. Друго пак, свуда је свуд тишина у Наги(ј)и и и сви за ваше здравље Бога моле. До три-четири дана послаћемо вам од Нахне мало пара наново, зашто знамо да е саклет. Молим за одговор. Ова двојца што су изишли, један из ваљевске и један из Јадра, момци су сви здрави као трескови.

У Ваљеву, 817. октб. 16.

Ваш покорни слуга,
Павел Теодоровић,
Ваш писар.
Кнез Васиљ.

З. М. П. XIII 101.
Д. А. Б.

5.

Лукавац, 8. јануара 1818. године.

Извештај Гаје Дабића — књазу Милошу о хватању и убиству два хајдука, од којих је један и свога оца убио.

Високо Благородни Господару Милошу, здраствујте.

Јављам вам за она два ајдука Петра Мајсторовића и Игњата Средоевича и ето шаљемо тамо њине главе и једва смо их поватали. Мајсторович да тејаше с миром како бејаше изишо, него отиде олет красти, скитати се и људма претити. Никад не мож водити га да ради, него све никуд под планину одлази и бејаше и још неколико момчади покварио и ти су са њиме престати. А Игњат Средоевич разкова раоник ралични, те начини топуз и ето ти шаљем те ћеш и ти видети са какиме је алатом окренуо радити. И кад смо били у Биограду о скупштини о Ђурђевудне, онда је убио свога оца, био одскочио и још једно момче са собом одмаис. Био је до по лета у ајдуци и ја сам напустио кметове те су га изазвали, али мени није ктео доћи нити сам га ја досад ведно. Све се од мене криво. Молим те, Господару, за онога убилца из Црвене Јабукe или ћу га послати к вама, шта ли ћу радити. А и за онога убилца из Ћ—./, што је убио девојку. Што вам је господин прото Жујевић писо за њега, ако нам падне шака и ми ћемо га послати к вама што ли ћемо. Јави нам.

Со тим остаем ваш покорњејшим и добро желател,
Гаја Дабић.

У Лукавцу, јануара 8./818.
Нахија ваљевска

К. К. IX 64.
Д. А. Б.

6.

Ваљево, 2. септембра 1818. године.

Извештај Матије Ненадовића — књазу Милошу о порези и о предаји хајдука и о њиховом понашању по предаји у чаршији.

Милостиви Гдару

По вашој заповести дошо сам и све овдашње кнезове саставно. Стару порезу 2000. гроша што е било прими. Нове 10.0000. код Гаје до 5. дана биће сва готсва. Кнез Демир 12.500. синоћ донесе. Но јуче по доброј прилици отпремисмо

Чифутина у Ужице, по док Демир дође горе, вратиће га овде. Ја собом одо, у име бога, данас, у Соколску нахију да би и озго што учинио, кусура да донесем и овде Јевреју предам. Кнез Демир каже да ни њему нема старе порезе, но да има кнезу Петру Симовићу, зато ћу ја Симовића звати и питати што више саставити могу да овом предам по вашој заповести

Ајдук Јевто изишао је кнезу Демиру и говорио је им, да му се неће кабулити докле год к вама не дође и реко је да ће доћи, да му ви писмо дате и онда да му сваки верује да се преда. Јоште има и(х) кои се предају, горе јордамити не смеју, већ дођу у ваљевску чаршију у ајдучкоме кнафету те се други угледају. Зато ва(с) сви овдашњи кнезови и кметови моле да пишете свакому кнезу ужичком и соколском у да запретите кога ајдука предаду, да га не шаљу у оном кнафету, с дугим пушкама и у текама по чаршији да се други на ни не огледа. Јербо говоре овдашњи кнезови и кметови ко је ајдук из кое нахије у другу да не иде јордами(ти), јербо кога год уфатимо а у ајдуци био макар 3. дана а нема гдара Милоша писме нити се њему преда, хоћемо га убити. Истина, говоре, али они то неће учинити без ваше заповести, но ви одпишите, нека се поплаше и кад се кон преда, да се не скита, јербо се другојачије не може ништа учинити. Бурмаз из наш(е) нахије јоште није изишао, но ја ћу потражити горе, ако изиђе, вама ће доћи.

Ваш покорњејши слуга,
Матеј Ненадовић, прот(а).

Г. П. и Ла... Је... 1. и позд...

З. М. П. XIII 168.

Д. А. Б.

У Ваљеву, 2. септ. 818.

7.

Ваљево, 14. фебруара 1819. године.

Извештај Јована Бобоваца и осталих — књазу Милошу о разним злочинима у нахији ваљевској.

Високородни Государу, здравствујте!

Усуђујемо се вама јавити за еднога момка именованом Маринко из Буковнице кој(и) ишо с Живком по ајдуци и преда се био с Никовићем ко е сад није хтео ниједан дан меровати и сад биосе опет отурно једно десетак дана, ка(д) смо га ми опет добили и метули у синџир. Дакле, сад нити га оће село к себи нити кнежина, но ми га шаљемо у Београд.

Остаем покорњејши слуга ваш и вашу руку љубим.

Јован Бобовац.

Втори случај кој(и) се случило у чарши(ји). Једно момче познати се с другим и тако потегне именованом Спасоје пушку на онога што се с њим познатио и окреше пушку. Кое смо га били уапсили и кметове од чаршије презвали испитивали да би тко за њега добро био, кое се чаршија од њега отрече и чаршија га себи неће да прими, коега ми сад шаљемо у Београд.

Трећи случај у Јабучју који се случило и полинуо брат Јована Редића на свадби неотице. Четврто, у Ракиној кнежини у селу Влајковци погинуо Михаило

Остојић кмет кој(и) је кметовао 20. година. Убио га најамник кој(и) га је служио 6. година и дао му сад рођеног брата и сву баштину и мал и најпосле му обруко жену и потом потегне и убије човека тога истог Михаила. Кад човек осетио и кнез Рака заповеди те увате тога човека четири села по имену Тодора из Тирога, вла, из села Прилика рођен. И ми слошки онога доведемо на место онога погибшег и он својем очима гледо гди су онога укопали, пак над њим онога обесимо и онога Живљена 8. година кои је био у Влајковци и све туђе крао и јео и ктео га кнез Рака толико пута уватити и к вама послати и тај исти кмет га е све отимо и на свој врат узимо и одговаро, јер му је по снаси брат био и тако урадио.

Со тим остаемо верни твој(и) служителни:

З. М. П. XIII 203.
Д. А. Б.

Рака Тешић
Јовица Милутиновић
Јован Бобовац
Гаја Дабић
Прото Жујевић
Прото Ненадовић
Нуман ага.

(М. П.)
турски.

8.

Ваљево, 28. фебруара 1819. године.

Извештај Јована Бобовца — књазу Милошу да Турци обеђују село Осечину да је у њему убијен Турчин (који је убијен у Зворничкој нахији).

Високо Благородни Господару Милошу, здравствујте на многа лета!

Јављам вама, милостиви Господару, како сам ваше часно примио и разумео писмо 28. ферјарија. (X)вала вама које сте ради Народу ползу и мир да нема мутње од своји кнезова. Ми смо ради, Господару, да се по вашој свакој заповести владамо и да нећу ваше заповести преступити за нашега живота а и досад нисам. У име бога, Милостиви Господару, верло сам карли за овога Турчина што је попиноу у зворничкој Нахији па га пренеше на нашу страну и обеђују и село Осечину, а тврда је вера и бог једини досада на ономе селу ништа позно нисам каква зла дела и представља именовати Арсен тужбу из Остружња да му је Штитарац наплатио 3. прасаца. Презовите га нека вам усмено покаже.

28. ферјарија 1819. ле(та).

У Ваљеву.

Нахија ваљевска
К. К. IX 129.
Д. А. Б.

Покорени
кнез Јован Бобовац.

Ваљево, 21. марта 1819. године.

Пошиљка Нуман аге, муселима ваљевског књазу Милошу,
три хајдучке главе.

Од мене Нуман аге мој добри Господару Милошу много поздравље.

Ваше сам милостиво писмо примио и све разумео што ми пишете. Желим ти, мој добри досту, да ти бог даде штогод од бога желио. Волим ово писмо што си ми послао и што ми у њему пишеш по хиљаду кеса да сам добио разумо сам како сте одписали у Београд за мене и како сте уредили. Благодарим, и по вашој заповести, и ја сам, ако бог да, већ са(с)вим спреман сутра поћи тамо вама. И ето шаљем по вашем момку Николчету :3: главе ајдучке, бар да ти тамо празан не дођем и ја би с нама дошао барабар али се мало задржа, јоште мало имам работе а ние ни муселим јоште дошо, а дошла ми је и бурунтија из Београда.

Остаем ваш добри дост Наум ага на поход ваши.

Збирка Мите Петровића К. XII Г. 2.

Д. А. Б.

Ваљево, 22. марта 1819. године.

Извештај Јована Бобовца — књазу Милошу
о убиству три хајдука и хватању једнога.

Високоверховни и Благородни Господару Господ. и правитељу народа сербскога. Љубим вашу руку десну и ваше име. На многа лета .

Ваше смо милостиво и честно писмо примили од 14=го марта примили 19=о у коему разумели смо за сви што нам пишете, што нам пишете за онога Турчина, ми се бринемо и старамо али чини ми се у нашој нахиј неће бити. И разумео сам за онај нови зајам за оно 1000. грош(а). И шаљем вам, Господару, од зајма у новцу у име новог пореза по моме К(е)дићу и по вашем момку послатом Николчету 1000. гроша и шаљем старог пореза новаца 2000, за кое, Господару, истина више нема старог пореза на мени. Што препало по расеку нахијском све сам кусур учинио и више кусура предо сам триста горша на капију. За кое вас молим, Господару, пиши Хеоргију (Геордију) вашем хазнадару нека ме више не резилли за стари порез.

И то вам милостиви Господару, јављам јест ми врло мужа за ове злочинице кои су се облегли овуда и зло чинити, пак сам такову налогу учинио и поставио по кнежини пандура уписани кои ће ајдуке гонити, 400. пандура, као што сам и лане био поставио. пак вала милости(в)ом бог(у), никака квара било ние, таксџер и сад поставим као лане. Ево имаде месец дана како сам упедио и поставио и вала Богу истином, леп нам је се час прегодно те смо убили с(о)наком наредбом три ајдука, прво Гају Бурмаза, кои е јошт ајдуково с Јевтом, друго Гаина рођака из Дућа, Соколске нахије Луко, треће Ристивој из наше нахије кои е ш нема престо био. Бог да, Господару, и боље ћу одсада чувати кнежину. Ако ние Зворничка Нахија с нама у договору и други је пашалук, молимо вас, Господару, ова су три кнеза у вашем пашалуку: два соколаска и Демир ужички, ние вајде, Господару, што ја сам трем и гон(ј)ам и сиротиња дангуби а они (о)нако

склевају, него вас молим, Господару, и и(ј)ма заповедите нека и они сложено устану, као што сам и ја усто гонити. А истина како су ајдуци изимали у Зворничкој нахији и снег се диго, одонда су једнако међу нама тронцом. Показују се и устмено ће вам Господин прота Ненадовић казати како се кои влада око међа. Јер је нашој сиротињи тешко годињу дана четујући а не радећи, веће велико дангубе. И јављам вам за оног Живана Танацкова зета, родом је из Кољуше, Зворничке нахије, као је пребиво у Тубравуће Танацком, пак је млога зла чинио, крао и коње и волова. Паке смо га отерали у Ваљево те је седио у Ваљеву неко време, паке једног коња укро. А кад је се коњ пронашо и ко га е он укро, онда зимус себичне неђеље утече у ајдуке те су га подпажавали у Зворничкој нахији с ајдуцима и у нашој на(х)и(ј)и с овим што су изгинули и с ом(и)м су га подпазили и ударио код Пустинје и једну ваљарицу поарао и сукно однео. И јошт су га подпазили два места кое иско ценно. Пак, вала драгом Богу, уватили смо и у апс метули, и ја би га тамо опремио, али јошт очекујемо не би ли што наплатили. Него нам одпишите за њега како ћу и за сва што одпишите и научите. И казаће ти све Кеднћ устмено.

Со тим остаем ваша

покорни службеник снижње

у Ваљеву

Јован Бобовац

22=г марта 819. љета.

На одвојеном парчету хартије:

Квита од новог пореза	Гроша
55. дуката велики по 14. гроша	770
у рублијама и у бели	230
сума	1000.
Квита од старе	
90. дуката по 14.	1260.—
бели новаца у цванцијама	740.—
сума стара	2.000.—

З. М. П. XIII 214.

Д. А. В.

!1.

Ваљево, 10. априла 1819. године.

Извештај Раке Тешића и Јовице Милутиновића — књазу Милошу о послатим ајдучким главама.

Високородниј Милостивиј Господар
високопочитајем, многољетствовати вама желају!

Ваше смо чесно писмо примили и разумели све, које ми данас видимо да смо велику погрешку учинили за ајдучке главе које би смо по нашим пандурима а со вашом писмом вама послали. При том се утревиј уочи Воскрсенија, кое смо једну главу уочи прездника у акшам у Ваљево послали. Тако ми, Господару, мислили смо да ће оне главе застајати се док се и ми ту састанемо, пак вама да пошаљемо, али двиј(две) пошаљемо, по пре малко пак так и тречу главу, а кад дође онај момак што је трећу главу однео, каза да су оне дви однете. У том веће, Господару,

видим да смо велико согрешили за које унапредак велико ћемо се трудити боље вашу заповест свршити, у коему ми се вама, Господару, молимо и љубимо руку и skut ваше слуге:

У Ваљеву,
1819. апр. 10=0
К. К. Нахија ваљевска
IX—136.
Д. А. Б.

Рака Тешин.
Јовица Милутинович.

12.

Ваљево, 25. априла 1819. године.

Извештај Јована Бобовца — књазу Милошу
о прогону разбојника и њихових јатака.

Благодарни Господару Милошу,

здравствујте на лета.

Милостиви Господару, разумели смо ваше писмо које сте ми писали да сви не слазимо у Београд због злочинаца. И ми остасмо чувајући од ређиви људи. Трудимо се и гоњимо. Тако одозго и(з) Соколске нане често долазе разбијени. Не знам гоње ли когод, ја сам не могу. Из Соколску и ужичку да сложено устанемо за дуго не би одали. Јављам ти за проклетога Нинка, и пре сам ти писо како је ајдуке држао на јатаклуку: Бојо и Бурмаз и Бак и тако смо близу прошли да ми је казо одавно би ти главе донео и у име бога само, Господару, толико кметови и сиротиња моле да му се суди с вашим дозвољением у нашо(ј) кнежини да се прочи очедату како је ајдука дочекати, нека види и мало и велико. И шаљем ти курјачке коже 15. курјака и 8. лисна. Трудили смо се па, вала богу, нема и молимо, Господару, квитирајте ми оно иљаду гроша што сам у Крагујевац пре послао у име нове (порезе). Чујемо да ће бити апсеницима суд! Господару, мени моје немој слати. 25. априла 1819.г. у Ваљеву.

Јован Бобовац

Љубазно ви поздравље брату Лазу и Николајевићу. Ј. Б.

К. К. Нахија ваљевска
IX—139.
Д. А. Б.

13.

Мионица, 20. маја 1819. године.

Извештај Раке Тешина — књазу Милошу
о злочинцима и о хватању и хапшењу њихова јатака.

Високородију Милостивиј Государ,
Здравствовати вама желајемо и од нашега
Здравља желаемо вама добро здравље.

У коему се данас вама велико препоручем и руку ви љубим за тога Марка Сретеновића из Толића, то јест будући злочинца народнега кое већ досада те јест четврти ред како одлази у зло и у арање и народ му три пут опрошћавао до тога садашњега реда. А сада, Господару, сви ти собствено руку вама љубимо и желимо добро здравље и благополучије, да већ тога Марка нама скинеш с врата,

ко е већ и нама свим велику гордост живота даде. Проче имаде јоште један што је са шњиме сада у овн ред престао те је отишао, али скоро се уздам даћу ви га послати или жива или мртва. Особито, господару, нашао сам у тога имену та Марка његовога јатака, кои му је куповао пусат и џабану те му доносио и франно га и држао га код себе једнако. И сам је код мене све казао како му је пушку другу на Цвети у Ваљеу узео и њему дао нож велики и све што им требало. И ја сам га у Ваљеу уапсио и у синциру је веће. Господару, за њега ми јавите шта ћемо. Остаемо вас велико поздрављајући и ваи руку љубећи сви собствено кметовишеле кнежине.

у Меоници,
1819. Маја 20=го.

Збирка Мите Петровића К. XIII (234)
Д. А. Б.

Покорњејшим слугом ваи,
Рака Тешић
кнез.

14.

Ваљево, 20. маја 1819. године.

Извештај Јовице Милутиновића — књазу Милошу
о слању апсеника у Кргујевац.

Високородни и Милостиви Господару Год.

Ја слуга ваи вашу руку љубим и пак поздрављам.

Усуђуем се ваи писати за ваше писмо милостиво кое сам примио и све разумео. Благодарни смо и задовољни вашег дара. За апсенике именовате из Шопића, по заповести вашој, шаљемо и(х) ваи под стражом. А за оне из Ракине кнежине што сте писали да се поватају, разумео сам да је једнога Рака уватио, а он ће ваи јавити за њи(х) шта е учинио. И те апсенике шаљем по пандуру Николчету.

Остајем ваи покорни служитељ, вашу руку љубећи.

Љубезни Господару и брате Лазо, љубезно вас поздрављам и љубезног

у Ваљеу, маја 20=го 819. года.
брата Николу позд.

Јовица Милутиновић

ваи брат Јовица Милутиновић.

Збирка Мите Петровића К. XIII 235.
Д. А. Б.

15.

Ваљево, 15. септембра 1819. године.

Извештај Јована Бобовца — књазу Милошу о прогону хајдука од којих је један ухваћен и окован.

Високородни и милостиви Господару,

Господару, љубим вашу руку и скут. На многаја лета!

Своим сам серцем рад да вас ово писмо затече у здрављу. Како смо се од вас растали и а(ј)дучке сам вамилне све сасвим у здрављу препратио до кнеза Кузмана у Шабачку нахију. За ове послове што е Теовило за оно ништа нисам разбро што е урадио те се верло карим. За ову нашу двоицу како сте ви дошли у Ваљеу, такн је одма нестало Бурамазова брата, те га јоште нисам у руке добио.

А Чочу сам турно у сницир и у томрук, пак волим да га не шљем одма у Београд док и оног не добнем. И за оне послове чисто вам јављам кое смо погледали од Јадра абер кад смо заедно били што су казивали да е погинуо Радни пандур, то е истина било. Погинуо је. Али истину не знамо од кои е ајдука, јер су се чете измешале, шабачка, ваљевска, зворничка, и често дужу око међа ајдуке. И срела ме је велика жалост за моим сином Габелом гди ми је погинуо код Крупња у Томљу са његова два друга. И одана сам диго до живог човека у чету пак сам узео у ширу од ужичке до Ваљева и куће и планине претитравати јер су многи ајдуци рањени пак ће се сад потајити. Него како сам узео у ширу онако одо зворничкој и шабачкој међи, а они ће одунде. Него вас молим, милостиви Господару, немојте задржати Мићинћа, нека узме до планине, и пишите кнезу Раки, ништо се верло утајо, да се код њега ајдуци у планинским селима не потае. Нека се добро чува и очи отвори. Чуем да се спрмају варошки кметови до вас за Чочу, него вас молим одишите нам да ме што они не преваре. И молимо вас скоро ослободите Андрину вамилију јер су се верло подзбили. И милостиви Господару, одпишите нам и за свашта научите и јавите.

Остају ваша снижњејша слуга, љубећи руку и скут у свако доба,
Јован Бобовац.

У Ваљеву,
15. септембра 819. лета.
Збирка Мите Петровића К. XII А. 264.
Д. А. Б.

16.

Копија.

Крагујевац, 22. септембра 1819. године.

Извештај књаза Милоша — Јефрему Обреновићу о његовом постављењу за обор-кнеза Нахије ваљевске и о одређивању његових дужности.

Наставленије при поставленију оборкнеза у Нахиј(и) ваљевској госп. Јефрема Обреновића.

Овди полажемо и правила по коим како ви реченсј II. Нахиј(и) спрема кнезова и кметова, тако и они спрема вас владати се имају.

1. Ви од данас пријмате после мене прву власт на реченом Нахиом и управленију, тако да се нишко други ни најмање мешати не може следователно и у дужности.

2. Сваким возможным начином старати се с кнезовима и кметовима истребити ајдуке горске и сваке друге злочинце из ове Нахије и сваки порједак у оној по благоразумију вашем поставити.

3. Ајдуке горске, кои вам живи до руку дођу, к мени, или по заповести мојој, у Београд кнезовом народњим пошлџати, кои пак уватити се не даду, (њ)и(х) смртију у бјегу казнити можете.

4. Порез сав од исте Нахије ви ћете од кнезова од све три кнежине: Дабића, Бобовца и Раке примити и овај сав к мени или, по заповести мојој, коме другоме издавати.

5. Све распре и тужбе, које кнезови сами пресудити не могу, вама ће представљати, које да примите и, по важности дјела, посредством кнеза варошкога Јовице муселиму ваљевскоме представљате на одобрење, које пак ви пресудити не можете, мени да јављате.

6. Напоследак како што сте досада са Шабачком нахиом поступили, тако досад и са Шабачком и Ваљевском нахијама поступате.

7. При том обавезују се сва три кнеза Ваљевске нахије: Дабих, Бобовац и Рака са свима себи подручним кметовима и народом отдавати вама вмјесто мене свако почитаније, повинованије и покорност.

8. Порез на народ исте Ваљевске нахије припадавши дужни су кнезови речени в самој скорости собрати и вама у руке предати.

9. Ајдуке горске, сваке злочинце и сваке расипе мале и велике, које сами кнезови с кметовима пресудити не могу, да приставе вама.

У Крагујевцу, 22. септембра 819.

Верховниј Сербии књаз,
Милош Обреновић.

З. М. П. ХХІХ, 7.
Д. А. Б.

17.

Бачевац, 12. октобра 1819. године.

Извештај Јефрема Обреновића — књазу Милошу о убиству одбеглог хајдука. Високородни Господару мене високопочитаемј!

С особитим високопочитањем и пуним срдаца весељем Вас, као мога Брата, Господара и отца новороженога сина, покорњејше поздрављајући и честитајући, љубим Вашу руку и молим всеблагога Бога који је изволио нас обдарити тако, да Бог у благополучном и постојаном здрављу содржи новороженога с родителницом сохрани и благошћу својом даруе да и далша напредованиа добитка нашега видимо, да буде узрок мира и непоколебиме дома нашега, који је као мирисна ружица посред трија процветао. Једним словом, ова особита радост наша да буде радост обшта и непоколебима.

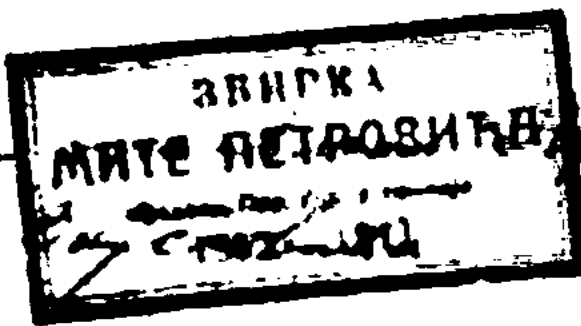
За дела Нахие Ваљевске точно описанне и известне постаћу Вам док целу Нахију прођем. За сад толико приметити сам, мога, да од кнезине Ракине у овој Нахији чистие кнежине бити неће. Ово трећи дан како се задржавам овди и суштителних села људе у обор на овом жестоком ветролому затворио сам без јета и пића и још данас задржаћу се и мучићу их да би само сумњу ову осведочио коју ми је Мићих и Бобовац уселио, а из Вашег писма од 9-г. сего видим да су и вама тако предложили. Ја колико сам рад заповест вашу исполнити, толико рад сам познати и ових доношениа истину и свагда ћу острјејше позор имати хоће ли се ово обистинити. Сутра полазим у кнежину Бобовчеву и почем тамо извидим, хоћу Вам точно описанне и состојанне целе Нахие составити и о Митрову даћу истините објавити писмено и устмено. В прочем са истинним високопочитањем, љубећи десницу вашу, јесам свагда Ваш покорњији Брат и слуга,

У Бачевцу, 12. октовр. 819.

Јефрем Обреновић.

По совершенију овога писма прислае једна глава из кнежине Дабиха. Један из Рубибрезе избије кмета, потом одбегне ушуму и почео напастовати људе по путу. За кое Дабих јави ми и пишем му да га уваги и пошаље, који ише се дао

Наименование
Ген. Сибиряков

Сибирский
Генерал-майор

Итого наименований и описаний, на правах факта та же, что и перечислено
М. Матвеевская Кавказа и Кавказской армии и в том числе
Генерал-майорская медаль.

1. Та же медаль описанная выше в том же порядке, что и перечислено в описании, и в том же порядке, что и перечислено в описании.
2. Чеканная медаль описанная в том же порядке, что и перечислено в описании, и в том же порядке, что и перечислено в описании.
3. Чеканная медаль, на правах факта та же, что и перечислено в описании, и в том же порядке, что и перечислено в описании.
4. Чеканная медаль, на правах факта та же, что и перечислено в описании, и в том же порядке, что и перечислено в описании.
5. Чеканная медаль, на правах факта та же, что и перечислено в описании, и в том же порядке, что и перечислено в описании.
6. Чеканная медаль, на правах факта та же, что и перечислено в описании, и в том же порядке, что и перечислено в описании.
7. Чеканная медаль, на правах факта та же, что и перечислено в описании, и в том же порядке, что и перечислено в описании.
8. Чеканная медаль, на правах факта та же, что и перечислено в описании, и в том же порядке, что и перечислено в описании.

у Кошову ресени во самој селује саобраћу и баша је
дуђе одатом.

9. у шидуке кула, веле зарунице и веле рачуна маче
и вачке, кој сам Кошови и Каленовима пресудити во
моу. Ја сам сам Кошови.

У Крајеву 27. Септембра 1819.

Високородни Суди Кошови
и Каленови Обреници.

Извештај књаза Милоша Јефрему Обреновићу о његовом постављењу за обор-кнеза
пахије ваљевске и о одређивању његових дужности

уватити негз рани једнога пандура ножем и измакле се. После пандури у терању
убију га и главу пошљу, коју ансам хтео слати, на ако ви заповедите, послаћу ју.
Овди остављам ју за изглед овим људима.

З. М. П. К. XIII А 278.

Д. А. Б.

18

Влајкован, 9. октобра 1819. године.

Извештај Јефрема Обреновића, војводи ваљевско — шабачког — књазу
Милошу о хватању једног хајдука и прогону осталих.

Високородниј Господару мени високопочитаемј!

Покорњејше вам јављам како сам синоћ приснео у Влајковце, гди добнем
писмо од Мићића кој(и) јавља ми да е у Ужичкој ухватио једног друга Бурмазова,
који му је показа неке јатаке у кнежини Бобовчевој и да се Бојо којоси око
Бачеваца и туј да има јатаке, ама по имену ние знао казати кои. Зато сутра
полазим у Бачевце. Синоћ још посла сам Живка још с три наша момка и додо сам
им четири момка од кнежине да по ајдучки по планини око неких села и око
Бачеваца прођу куда Живко знаде нове прескоке. А Мићићу писо сам да ми пошље
уваћеног друга Бурмазова да би га точније за јатаке испита. Досад мишта за њих
осетити ние се могло, толико неки Максим, из Ваљева, идући у Ужичку пахију,
каже да е у Буковима осетно двоциу. Једнога видно гди мишу и сакри се за дрво,

а другога да е говор чуо. — Него ако сад што не искочи, писо сам Мишићу да он одунда с четом планине погресе а ја ћу одувуд не би ли се покренула, а на све богазе наредио сам да се тајне страже поставе, куд би они ударити имали.

В прочем вас високопочитујући јесам ваш Нижајши Брат и слуга,
Јефрем Обреновић.

У Влајковци 9. октов. 819.

Збирка Мите Петровића К. XIII А. 273.
Д. А. Б.

19

Станина Река, 16. октобра 1819. године.

Извештај Јефрема Обреновића — књазу Милошу о пропаласку хај-
дучког гвезда.

Покоријејше Вама јављам како сам из Ракине кнежине прешао у кнежину Бобовчеву село Тубравић. Добием одмах абер да су у Станиној Реци оданде пођем похитим амо и, у прозор дошавши, нађемо трло гди су пребивали и у једном чардаку исћивали код Бурмазове фамилије и једног комшије његова, кои показаше ми да кад сам био у Влајковци, да су они били у Дренаићу. А у петак кад дођем у Бачевце, они се преместили овди у Станину Реку и били два дана у петак и суботу потом избегли између чета а нитко за њих јавити ние хтео. — Јучер добием абер да су, отишавши одавде уочи понеделника около поноћи, ударили у Кривају II. Шабач. Оданде одмах потерају их и предаду чети Јадранској. Како сам то разумео, писо сам на све стране да се чете утврде и све одавде и све оданде дигнем у чету да не би натраг за леђа бацили се. И тако до данас стои.

Кметове ове кнежине стего сам и они ми истурају неколико фамална јатачкије и моле се да се ове изселе, а после подлежу малом и животом да се ајдук у овој кнежини којасити неће и навалили су били да им допустим све гдесу се ајдуци нашли да кољем побнју. Но ја им то допустити нисам хтео, но казо сам да се претрпе до нашега одговора.

Све фамилије пристају на захтевање кметова изселити се, само Танацко видим гди противно стои, то јест Танацко отац Андрић из Тубравића и у једну руку говори: „Ја ћу да идем Господару, нек ми он даде коње да се изселим куд ми рече.“ А у другу руку каже: „Прочима хоћу да се селим у Зворничку“, као с неком претњом. Људи највише тужбу предају на њега кое све описати не могу. Зет његов краде а код њега убјежишче има. Слуга његов бие људе по воденици. Кћи му чини штету људма, крши калеме, разваљује стогове, меће пушке по зборовима и проч, много би било писати. При свему је опет без нашега дозвољенија нисам хтео ништа свршити и закључити. Премда кметови говоре: „Морамо се ми сви или њих неколико фамална изселити, ако ли Господар не допусти ни једно ни друго, ми ћемо учинити једну лору и њих камењем затрпати, а после Господар нека чини од нас шта зна, јер ме пређе кнежину очистити не можемо док се ови између нас не очисте.“

Зато молим што скорие јавите ми како ћу с овим људима поступити. Овди се нашло гвезда ајдукко, а видим да су ради људи истребити и за унапредак себе обвезати.

По вашем определенију примно сам наредбу за араче Нахне Ваљевске и Соколске и писо сам за Марка Цитцара да дође у Ваљево и за једнога Турчина Ђатипа да их по вашој заповести одправим у Нахију Соколску.

Молим опростите ми што одмах нећу моћи предузети купити араче, јер рад сам на којој начин ову кнежину утврдити да унапредак овај јатактук престане, зато очекиваћу од вас скорога решенна и наредбе по којој владати се имам.

В прочем вас високочитујући и вашу руку љубећи, јесам свагда

Ваш покорњејши Брат и слуга
Јефрем Обреновић.

У Станиној Реци,
16=г октов. 819.

З. М. П. XIII А. 281.
Д. А. Б.

Шабац, 2. априла 1825. године.

Извештај Матије Ненадовића — књазу Милошу да је прочитао пашквилу коју је неко написао против њега.

Ваше Сијателство Милостивјешиј Государ,

Примно сам ваше писмо у ком налажете ми да одем гдару Јефрему да неку копију прочитам. Дошао сам овде и када ми је стао гдар Јефрем читати, зансти би се јакоуплашио од оваке бедне писме да се нисам у вашем пређе послаттому писму мало известно и ослободно гди велите: „Насмејте му се као и ја што сам му се насмејао.“ Милостиви Государ, онај није ни Срб ни Турчин што вам онаково на мене пише, да имам с Васиљем тајно пријатељство, а јавну гавку. Вама је самим а и прочим добро познато мое и Васиљево пријатељство и што сам од њега претрпио; колико ли пута оплако и како ме је при теветер записао кое сам недавно гдару Јефрему казо; а да сам се одонда само двар(ед) с Васиљем састо и то све код господара Јефрема. А што вам пише да е Јефрем о берби долазио и да га је Јаков у Срему чеко 15. дана по Сријему кошто му ти не знам. А код мене ако буде досад долазио или како од нас писмо добио или нама посло кое нисам вама сообштио, то животом да платим. А и одсад ако би га ђаво донео, занста ја би га код вас довео и ако би видео да је дошао у отечство да са мном заедно крчи и да се лебом рани, би га од вас молио; ако ли би ви(део) да је другим намерением каквим дошао, ја би га код вас оставио, пак какав лебац заслужи. А што пише да су учени људи долазили мени у Васиљу и питали: „Хоћемо ли устати у ребилију?“ и да је њему дошо из Нане човек те казо. Мени, бога ми није нико, а за другога никога не стоим добар и не знам јесу ли или нису, а све то може бити кром мога знања. Ви сте ми дали слободу, зато ћу и продужити ово писмо; а онај што пише, по моме мишљењу, из више узрока на мене мало писме има. Јоште од Остужничке екуштине од променеивања алај-бега, ви сте мене с градом Јефремом у Београд, а гдар Јефрем неко(лико) пута са чурчи-башом везиру за Муста бега говорити слао. Јоште и ово. Када сам ја с гдаром Јефрем(ом) од вас у Београд и оданде кући отишао, нашао сам глас у нахији, да сте ви мене у бели петак дали у Крагоевцу посећи и не знам одакле је глас изашао. Сад судећи, ја, све ове предмете, мало

двоумим да та жишка није од ни подпаливата, да или би ја кудгод од вас побјегао или не би се ја уплашио и почео Ваљевску нахију подбунивати и против вас, к ребељантима прибегнути. Но ја, љубећи своје отечество и почитујући у вашем Сијател(с)тву вехонога владатеља сербскога народа и колико сам мука по туђим отечствима странствујући и гди чест, гди без бестие претерпио, опет би се пређе (ако би и било ово, боже сохрани, горе од смрти), решио по туђим земљама хљеба просити, него назвати се ребељант против свог отечества, против свога владатеља и против себе самога. Ако су и мали труди били, мени је доста да потомство рекне: „И он је учасник ондашњи сербски житеља и отечествобранитеља.”

Милоситивни Государју, опростите ви мени што ја ово говорим и немојте помислити да ја сумњам о вашој к мени милости и да себе извињавам. Није, Господару, није. Ви сте мене ослободили и сами оправдали у свему најпре у Паланци, а после из уста у Крагоевцу и сад писмо(м) потврдили, но само дужност ми је јавити да сам уверен да ви све што онај пише знате да није истина.

У Шабцу, 2. април 825.

З. М. П. XVII А. 164.

Д. А. Б.

Вашега Сијателства

Покорњејшиљ

Матеј Ненадовић.

Кнез Јован Симић Бобовац

Јован Симић Бобовац, рођен је 1775. године у селу Бобови у ваљевској подгорини. За време првог српског устанка био је буљукбаша (капетан) и храбро се борио у свима борбама против Турака. У 1811. години 1. јануара Државни Совет увео је ново војно уређење и дао је дотадашњим буљукбашама капетанске дипломе. Исту је тада примио и Јован Симић Бобовац. (Прота Митаја Ненадовић: целокупна дела у издању „Српских писаца, страна 326.)

После српске пропасти у јесен 1813. године, када су многе војсковође пребегле преко Саве и Дунава у Аустрију, Бобовац је остао у Србији.

Јован Бобовац је учествовао у свим борбама у другом српском устанку 1815. године. Потом је био кнез подгорске кнежине нахије ваљевске. На тој дужности остао је до пред крај 1823. године када га је књаз Милош поставио за президента (председника) Општенародног суда (Вуховног суда) у Крагујевцу, Актом № 1932. од 6. октобра 1823. године књаз Милош поставио је Јована Бобовца, дотадашњег судију за председника Општенародног суда у Крагујевцу. У том акту књаз Милош вели: „Уверен о довољном у судејским делима искуству кнеза Јована Бобовца, опредељујем и постављам њега председатељем суда општенародњега.“

Исте 1823. године 29. новембра књаз Милош поставља Јована Бобовца и Алексу Азнадара за сведетеље старшина пет београдских кнежина ради правилне и правичне расподеле државних терета и пореза.

Књаз Милош је поверавао Јовану Бобовцу разне дужности и слао га у разне мисије и договоре. Тако се из аката нахије Ћупријске види, да је Бобовац ишао почетком августа 1823. године са Милосавом Здравковићем у Ћуприју да се састану са турским војводом и да се договоре о спречавању зликовачких дела које су вршили Арнаути из турске посаде у Ћуприји над српским народом. Том приликом замало није погинуо Јован Бобовац од турских метака, јер су стражари на градским зидинама шеплучили и пуцали пошто им је тога дана био Рамазан.

Не зна се докад је Бобовац остао на положају президента Општенародног суда у Крагујевцу. Али се зна да је потом неко време био члан Канцеларије у Београду и 1827. год. члан Срп. народног суда у Београду. Затим се из докумената види да је у 1829. години био члан Суда нахије ваљевске и обор-кнез нахије ваљевске.

У 1828. и 1829. години Јован Бобовац је био старшина (командант) српске војске која је имала да брани српску границу од навале Турака из Босне.

Јован Бобовац је био висок, а сув, веома разборит и добар, а и велики пријатељ књаза Милоша, како уверава Јован Гавриловић. (М. Ђ. Миличевић: Поменик знаменитих Срба, страна 37. и 38.).

После кратког времена од постављања Јована Бобовца за обор-кнеза нахије ваљевске, стигле су књазу Милошу оптужбе, вероватно потекле од подлих и ниских душа које су завиделе кнезу Бобовцу на његовом наименовању за обор-кнеза. Књаз Милош је поводом тога одредио једну комисију да извиди оптужбе против Јована Бобовца. Та је комисија, по извршеном саслушању појединих лица, поднела свој извештај књазу Милошу 21. јула 1829. године (КК IX 265.) Исти извештај је примљен у Крагујевцу 30. јула 1829. године.

Како је књаз Милош примио тај извештај и какво је било његово држање према Јовану Бобовцу тачно се не зна. Али сигурно је да Бобовац није био кажњен него је напротив био унапређен у својој служби.

Због недостатака докумената, не зна се тачно до када је Јован Бобовац остао у Ваљево на својим дужностима обор-кнеза нахије ваљевске и члана Суда исте нахије. Али се зна да је из Ваљева премештен у Крагујевац, где је био члан Високославног суда народнега (народног). На тој дужности је остао до своје смрти 13. јула 1832. године.

За време борби турске царске војске против устаника капетана Градашчевића у Босни, књаз Милош је у пролеће 1832. године снабдевао царску војску у Вишеграду храном и овчијим месом. Он је тада наредио да Суд нахије ваљевске пошаље 100 овнова на Златибор где ће се предати војводи (сердару) ужичком Јовану Мишићу и то у два чопора по 500 овнова (КК — IX — 332. од 25. маја 1832. године).

За извршење ових задатака књаз Милош одредио је члана Српског народног суда у Крагујевцу Јована Бобовца, који је одмах отишао у Ваљево. Својим писмом од 27. маја 1832. год. Јован Бобовац известио је књазу Милошу да је јечам за царску војску спреман и да ће одмах бити испоручен у Вишеград. А у писму од 28. маја 1832. год. из Ваљева Јован Бобовац и Јефрем Ненадовић подносе књазу Милошу извештај о већ испорученим количинама брашна и јечма из капетанија подгорске, колубарске и тамнавске као и нахије ваљевске у Вишеград.

После извршених налога књазу Милошу за испоруку хране за царску војску у Вишеград, Јован Бобовац се вратио на своју редовну дужност у Крагујевац. На жалост, он није дуго остао на својој дужности члана Суда народног српског. У првој половини месеца јула 1832. године Бобовац је пошао из Крагујевца у Ваљево и у своју Подгорину. То је био његов последњи пут са кога се није жив вратио у Крагујевац.

Јован Симић Бобовац је умро у своме селу Бобови 13. јула 1832. године, а сахрањен је 15. јула код цркве у Каменици с парадом достојном његова звања. Из извештаја Суда нахије ваљевске № 262. од 16. јула 1832. године достављеног књазу Милошу о смрти и свечаној сахрани Јована Бобовца, „члена високославнога Суда народнога“, не види се од чега је он умро. У том извештају стоји само: „По свемогушчегу творца мира соизволу пресело се во(у) вечност...“

Међутим, изгледа да је Јован Бобовац пао као жртва Милошевог апсолутизма и тираније. По наводу Илије Н. Букановића у својој књизи: Убиство кнеза Михаила и догађаји о којима се није смело говорити, књига прва, на страни 32. „Бобовца је књаз Милош лепо у Крагујевцу примио, али су га због тражења „конституције“ (устава) при повратку изнад Ваљева неки непознати премлатили те није жив стигао својој кући у Подгорину“. По овоме излази да су његово убиство припремили непознати људи којима је књаз Милош то наредио. А то је учињено јер је Бобовац био слободоуман (као што су то били и његови Ваљевци) и што је тражио да се у Србији уведе конституција (устав).

Јован Симић Бобовац је био честит човек, храбар војник и официр, марљив и савестан службеник и судија.

Тешка је била дужност народног старешине и ереског, кнеза првих година по ослобођењу Србије од турског јарма. Јован Бобовац је ту дужност ревносно обаљао на опште задовољство шефа државе и народа подручје му кнежине. Он се за све старао. Одржавао је ред у својој кнежини, прогонио и хватао хајдуке и остале

зликовце и крадљивце. У неродним годинама водио је бригу о исхрани сиромашног народа, набављао им жито за готов новац, а кад овога није имао, онда на почек стим да ће га платити или вратити кад роди жито у идућој години.

Кнез Јован Симић Бобовац имао је свој конак у Ваљеву, који се налазио у Тешњару у близини конака господара Јефрема Обреновића, с десне стране Колубаре. Овај конак служио је Јовану Бобовцу за становање и у њему су биле канцеларије подгорске кнежине.

Још и данас постоји Бобовчев конак у Ваљеву.

Кнез Јован Симић Бобовац имао је сина Габела. Овај његов син учествовао је као младић са својим друговима у потерама против хајдука. Габел је погинуо у борби са хајдуцима у првој половини месеца септембра 1819. године (лета) у селу Томњу код Крупња. Јован Бобовац својим писмом од 15. септембра 1819. године извештава књаза Милоша о прогону хајдука и о погибији свога сина Габела (З. М. II. Књ. XII А. 264).

Матија Ненадовић, прота и први српски законодавац

Прота Матеја Ненадовић, рођен 1777. године у Бранковини, син је Алексе Ненадовића. Умро је 29. новембра 1854. године у Ваљеву, а сахрањен у своме родном месту у Бранковини.

Почетком 1804. године, после убиства кнеза Алексе Ненадовића и Илије Бирчанина, Прота Матија организује устанак у ваљевској нахији и Посавини. Одмах после ослобођења Ваљева, Прота је, у договору са војводом Јаковом Ненадовићем, написао први српски закон, који је пред Народном скупштином 1804. године прочитао и ова га једногласно усвојила.

Прота Матија је био делегат у првој као и у осталим дипломатским мисијама од 1804 — 1815. године.

На скупштини 12. јануара 1811. Прота Матија је постављен за ваљевског војводу, а Карађорђе га именује за главног команданта српског западног фронта од Лознице до Раче.

Он је учествовао у оснивању „Правитељствујушћег совјета“ и био је његов први председник.

После пропасти Србије 1813. године Прота Матија прелази у Срем, али не престаје да одржава односе са Србијом и са избеглим вођама. У 1814. години Прота Матија одлази у Русију да преда молбу среских старешина руском цару. У Житомиру сазна да је цар Александар у Бечу, па се и он упути одатле у Беч. У Бечу је узалуд чекао да га прими руски цар. Овај га није хтео примити, али га је аустријски цар двапут примио и наредио је одмах своме посланику у Цариграду да се заузме за Србе.

Кад је избио други српски устанак Прота Матија се враћа у Србију. После закључења усмене погодбе са Турцима Прота Матија је био обор-кнез ваљевске нахије, а потом члан Народне канцеларије у Београду.

Књаз Милош одредио је 15. маја 1818. Проту Матију Ненадовића и Милоја Тодоровића да као његови изасланици посете нахије: ваљевску, соколску и ужичку, да сваку тужбу од народа приме и извиде, нову порезу да разрежу а стару измире.

У 1826. години Прота Матија је био прво члан Народног суда, а потом члан и председник Апелационог суда. Године 1827. Прота Матија је био члан Великог народног суда до 9. новембра исте године када је постављен за кнеза ваљевске Посавине. Затим је био члан Ваљевског магистрата све до 1. децембра 1813. године, када је по својој молби разрешен те дужности. Године 1838. Прота Матија је постављен за члана законодавне комисије, а 1839. године постао је члан Државног савета. Пензионисан је са пуном платом 1852. године.

Због неслагања с кнезом Михаилом Прота Матија је, заједно с Томом Вучићем Перишићем и Аврамом Петронијевићем, прогнан из Србије 1840. године. Живео је извесно време у прогонству у Цариграду, па се потом вратио у Србију и живео као пензионер. У 1842. години по одласку кнез Михаила из Србије, Прота Матија поново постаје члан Државног савета.

Прота Матија Ненадовић је у јесен 1844. успео да са својим Ваљевцима угуши катанску буну. Године 1848. учествовао је на Карловачкој мајској скупштини која је изабрала за српског патријарха Јосифа Рајачића, а за српског војводу у Аустро-Угарској Стевана Шупљикца.

Почетком 1849. године Прота Матија одлази у Банат са ваљевском војском која се борила против Мађара. Он је тамо провео неко време као члан војног и народног одбора.